

Wetgeving en jurisprudentie erfgoed

11 mei 2022

Tbv Erfgoedteam

Mr. Drs. A.P.M. (Louis) Hosman mpa

Samenwerken aan restauratiekwaliteit

2. Informatie en advies over monumenten

Internet:

- Cultureelerfgoed.nl (*RCE brochure archeologie en ruimte / 2016*)
- Monumenten.nl (*RCE en Nat Restauratiefond*)
- Ruimtelijkekwaliteit.nl (*Federatie ruimtelijke kwaliteit*)
- Kennisbank.monumentengemeenten.nl (*FGM / Federatie grote monumentengemeenten*)
- Monumententoezicht.nl (*ERM / erkende Restauratiekwaliteit Monumentenzorg*)

Adviseurs:

- *bestuursrechtelijke handhaving bij RCE*
- *Strafrechtelijke handhaving via de Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed*

Focus op monumententoezicht

monumententoezicht
tool voor toezichthouders

toezichtsrapportage 0

FEEDBACK | FAQ | ALGEMEEN | OVER ERM | ERM-RICHTLIJNEN |

PRIORITEITSTELLING | WETGEVING | ONDERHOUDSPLICHT | JURISPRUDENTIE | HANDHAVING | SANCTIES | BRAND

Monumententoezicht.nl geeft praktische handvatten voor gemeentelijk toezicht en handhaving bij werkzaamheden aan gebouwde monumenten.

- Prioriteiten en criteria bij toezicht
- Rapportagetool
- Handvatten voor handhaving en sanctionering

Constructief	Gevels	Ramen/deuren	Daken	Interieur	Overig
fundering >	reiniging >	houten >	pannen >	stucplafonds >	steigers >
houtconstructies >	metselwerk >	staal en gietijzer >	leien >	vloeren >	sloopwerk >
betonconstructies >	natuursteen >	glas >	zink/koper/lood >	pleisterwerk >	beschadiging >
staalconstructies >	pleisterwerk >	schilderwerk >	rieten daken >	betimmering >	veiligheid >
metselwerk >	hout >		isolatie >	tegels >	metalen >
	beton >			behangsels >	asbest >
	gevelbehandeling >			schilderwerk >	tuinen en parken >
	isolatie >			installaties >	

Samenwerken aan restauratiekwaliteit

Enkele rode draden jurisprudentie

1. Reikwijdte beschermde status
2. Handhaving & legalisatie
3. Verwaarlozing & instandhoudingsplicht
4. Aanwijzingsprocedure

1. Reikwijdte beschermde status

a. Victoria hotel

Onderdeel van de bescherming:

- zaken die onderdeel uitmaken van de hoofdzaak en
- niet zonder beschadiging kunnen worden afgescheiden

- Niet alle onroerende delen van interieur hoeven te worden vermeld in redengevende omschrijving.

1. Reikwijdte beschermde status

b. Van Houten panden “Vanwege panden”

Onderdeel van de bescherming: niet alleen de historische geveltoppen, maar ook de (niet historische) rest van het pand.

In die casus is nieuwbouw met hergebruik van de gevel terecht (geen monumentale waarden)

1. Reikwijdte beschermde status

c. Flentroporgel Leeuwenburgkerk

Onderdeel van de bescherming:

- Bij beschrijving van een zaak in de redengevende omschrijving
- Ook al heeft het geen bouwkundige of historische relatie met het (rijks)monument

1. Reikwijdte beschermde status

d. KRO-studio Hilversum

Onderdeel van de bescherming:

- Sloop van een deel van het rijksmonument betekent niet zonder meer dat overige delen hun beschermde status verliezen.

2. Handhaving & legalisatie

Wetgeving erfgoed, m.n.:

- Monumentenwet 1988 / Erfgoedwet
- Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo)
- Wet op de economische delicten (Wed)
- Omgevingswet (na inwerkingtreding)

Drie sporen:

1. Bestuursrechtelijk; vooral gericht op preventie of herstel
2. Strafrechtelijk; doel is te straffen
3. Privaatrechtelijk; bij subsidies en overeenkomsten

*handreiking van de Inspectie
Overheidsinformatie en Erfgoed*

Samenwerken aan restauratiekwaliteit

2. Handhaving & legalisatie

Beginselflicht tot handhaving, tenzij:

- Actief gedogen
 - a. bij gedoogbeschikking
 - b. achterliggende belang beter gediend
 - c. zwaarwegend belang

- Zicht op legalisatie:
 - a. Marginale toets aanvraag
 - b. Vergunningaanvraag ontvankelijk
 - c. Voorlopig oordeel van concreet zicht op legalisatie

2. Handhaving & legalisatie

a. Soho huis Amsterdam

Verbouwing rijksmonument mag door gaan in afwachting van vernietigde vergunning, omdat:

- Ernstige financiële gevolgen bij het stil komen liggen van de verbouw,
- Bereidheid ontwikkelaar verbouw ongedaan te maken als hoger beroep wordt verworpen, en
- Geen wijzigingen meer nodig van monumentale interieur

2. Handhaving & legalisatie

b. Jugendstil plafond Den Haag

Jugendstil plafond is verborgen achter een wit verlaagd plafond. Verzoek om stillegging. Raad van State:

- plafondverlaging zonder vergunning mag niet:
- problemen met verhuurbaarheid en hoge restauratiekosten zijn niet doorslaggevend.

3. Verwaarlozing & instandhoudingsplicht

Sinds 2016 wettelijke instandhoudingsplicht voor monumenten.

Daarvoor ook, maar zonder wettelijke bepaling

Brochure RCE

Samenwerken aan restauratiekwaliteit

3. Verwaarlozing & instandhoudingsplicht

Instandhoudingsplicht Erfgoedwet:

- Eigenaar is verplicht maatregelen te nemen als instandhouding in gevaar komt.

Voorwaarden:

- Langdurig niet onderhouden
- Onderhoudstermijn aantoonbaar verlopen
- Instandhouding van monument loopt gevaar
- Maatregelen moeten proportioneel zijn

3. Verwaarlozing & instandhoudingsplicht

a. Eemlandia Bunschoten

Ondanks vandalisme en mogelijke toekomstige verkoop blijft instandhoudingsplicht overeind

3. Verwaarlozing & instandhoudingsplicht

b. Woonhuis Wageningen

- Eigenaar (stichting) had verzuimd een rijksmonument te onderhouden.
- Stichting schuldig aan het onthouden van noodzakelijk onderhoud (instandhoudingsplicht)
- In het specifieke geval geen straf of maatregel opgelegd:
 - Monument inmiddels weg. Nu groenbestemming
 - Bestuurders stichting te goeder trouw
 - Omstandigheden buiten invloedssfeer van verdachte

3. Verwaarlozing & instandhoudingsplicht

c. Boerderij Ronde Venen

- Gemeente zette er dwangsommen op om vervallen boerderij te doen herstellen.
- Lang wachten van de gemeente doet niet af aan instandhoudingsplicht van de eigenaar.

4. Aanwijzingsprocedure

a. Sloop oude lederwarenfabriek Oss

- Aanwijzingsbesluit na principeverzoek tot sloop
- In redelijkheid mag het algemene belang van aanwijzing als monument boven de (financiële) belangen van de eigenaar / ontwikkelaar gaan

4. Aanwijzingsprocedure

b. Erfgoed Ouder-Amstel

1. Herstel- en onderhoudskosten vallen als gevolg van de monumentale status bijna € 80.000 duurder uit.
2. Dit bedrag is niet zodanig hoog dat de gemeente om die reden niet tot aanwijzing zou mogen overgaan.

5. Afronding

Wetgeving en jurisprudentie bieden veel mogelijkheden voor behoud monumenten

Echter slaagkans is sterk afhankelijk van:

- Kennis van de mogelijkheden.
- Bestuurlijke wil om op te treden.